

จิตวิทยาการศึกษากับหลักการสอน Educational Psychology and Teaching

เริงชัย หมื่นชนะ^๑

บทคัดย่อ

นักจิตวิทยาการศึกษาต่างก็แสวงหาวิธีการแนะนำมาประยุกต์เข้ากับหลักการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ด้วยการปรับปรุงเกี่ยวกับความต้องการทางการศึกษา วัตถุประสงค์ หลักสูตร และทฤษฎี เพราะในปัจจุบันโรงเรียนแบบใหม่ต่างยกเลิกความพยายามที่จะเรียนเนื้อหาประมวลความรู้ทั้งปวง โดยเน้นเรื่องวิธีการเรียน การใช้แหล่งสรรพความรู้ การแก้ปัญหาและการปรับตัวด้านบุคลิกภาพ และด้านสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : จิตวิทยาการศึกษา, การสอน.

Abstract

Educational psychologists tried to find methods and applied those methods to psychological learning process with improving the educational needs, learning objectives, curriculum and theory. The current provisions of new schools are trying to reduce content learning and focusing on how to learn, use of knowledge sources, problem solutions, personality adaptation and social adaptation effectively.

Keywords: Educational psychology, teaching.

^๑คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

แนวความคิดจิตวิทยากับการเรียนรู้

เราต่างต้องการที่จะพัฒนาหรือสร้าง ทฤษฎีใหม่ๆ ขึ้น โดยอาศัยการค้นคว้าทาง วิทยาศาสตร์มากขึ้น โดยเฉพาะในสิ่งที่เกี่ยวกับ Psysical Phenomena อย่างไรก็ตาม เรายัง ประสบความยุ่งยากในการยอมรับ และประยุกต์ การวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับจิตวิทยาและสังคม

สิ่งที่นักวิทยาศาสตร์ค้นพบก็คือ ความขงใจสงสัย (Skepticism) เกี่ยวกับความ เชื่อถืออันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป บางครั้ง นักวิทยาศาสตร์พบว่าความเชื่อที่ได้รับความนิยม นั้น เป็นความเชื่อในสิ่งที่ผิด เช่น ความเชื่อ ที่ว่าเรียนวิชาหนึ่งแล้วจะ Transfer โดยอัตโนมัติ ไปยังอีกวิชาหนึ่ง และความเชื่อที่ว่าเด็กเรียนรู้วิธี หลีกเลียงงานจากหนังสือการ์ตูน

ในการสร้างทฤษฎีการเรียนรู้ให้เป็น ประโยชน์แก่ครูนั้น ผู้สร้างทฤษฎีนั้นต้องเป็นนัก สัจนิยม (Realistic) สามารถอธิบายการเรียนรู้ ในรูปของสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป และขบวนการ ทั้งหมดและต้องคำนึงถึงสาเหตุต่างๆ ที่เกิดขึ้นใน สภาพการเรียนรู้

ทฤษฎีที่นักจิตวิทยาชอบมากที่สุด และสามารถอธิบายได้ ได้แก่ ทฤษฎีการให้ รางวัลและการลงโทษ การเร้า การตอบสนอง และการ Conditioning Approach ต่อการเรียนรู้ ทฤษฎีเหล่านี้มีประโยชน์และมีคุณค่ามาก สำหรับนักจิตวิทยาผู้ซึ่งสนใจในการแบ่งแยก และศึกษาพฤติกรรมแต่ละอย่างแต่เป็นประโยชน์ ต่อครูน้อยมาก เพราะมีขอบเขตจำกัดเกินไป และไม่ให้อธิบายที่จะนำไปใช้ในห้องเรียนที่มี นักเรียนมากๆ ได้ ทฤษฎีแบบใหม่ เช่น Gestalt, Field Theory สามารถให้ประโยชน์แก่ครูดีกว่า ทฤษฎีเก่า

ทฤษฎี Problem Solving ซึ่ง John Dewey เป็นผู้สร้างทฤษฎีนี้มีประโยชน์ต่อ นักศึกษามาก เพราะว่างอยู่บนรากฐานการ

วิเคราะห์เด็กทั้งตัว (Whole Child) ใน สถานการณ์ทั้งหมด (Total Situation) มี ประโยชน์ต่อนักจิตวิทยา แต่ไม่ยากที่จะนำไป ในห้องทดลอง อย่างไรก็ตาม ปีต่อมา นักจิตวิทยา สามารถค้นคว้าวิธีการที่สามารถตรวจสอบ Hypothesis ของ John Dewey ได้

ในทฤษฎีใหม่นี้ มีหลักการใหม่ เกี่ยวกับ Phenominological Concept ของ Snygg และ Combs ซึ่งทั้งสองเห็นว่าการเรียนรู้ เป็นเสมือนธรรมชาติ และเป็นกิจกรรมธรรมดา ซึ่งไม่ขึ้นอยู่กับ การเร้าของครู (learning as a natural and normal activity which is not dependent on the stimulus the teacher) เป็นความจริงทีเดียวที่ผู้ใหญ่มีความรู้ลึกซึ้งแต่ยัง ต่อการเรียนรู้ในสมัยเด็ก โดยพยายามจะ เปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์เดิมเสียใหม่ เพราะเด็ก เหล่านั้นถูกบังคับให้เรียนในสิ่งที่ขาดความหมาย และไม่มีความสำคัญต่อเขา ดังนั้นสิ่งที่เรียน ด้วยความยากลำบากไม่สอดคล้องกับความ ต้องการ กังายที่จะลืมสิ่งนั้นไปได้เสีย ผู้เขียน (Authers) รู้สึกว่าถ้าโรงเรียนจะช่วยเด็กในการ เรียนโรงเรียนควรช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ ช่วยให้เด็กมีโอกาสบรรลุผลสำเร็จที่ ดี และให้ความต้องการของเด็กเป็นแรงจูงใจให้ เด็กเกิดการเรียนรู้

จากข้อเขียนของ Snygg และ Combs เห็นว่าเพียงมโนภาพเท่านั้น แต่ข้อเขียน เหล่านี้ก็มีผล ถ้าครูจะตระหนักต่อภาระที่ต้อง เข้าใจเด็ก เข้าใจตัวเอง ทำงานในขอบเขตตามแต่ สภาพการณ์ ให้โอกาสถกเถียงปัญหาทางาน และ พัฒนาความรู้สึกที่สำคัญที่สุด คือเคารพในอาชีพ ครู

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญญาและไม่ก่อให้เกิด ปัญญาในกระบวนการเรียนรู้

การเรียนรู้เป็นความพยายามในขั้นพื้นฐาน ที่ทำให้เราปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม รู้จักความต้องการ (Need) ของเอง และรู้วิธีการต่อสู้กับ Anxiety แต่เด็กไม่จำเป็นต้องบังคับให้เรียนเลย เพราะเด็กมีความที่จะเรียนรู้สิ่งที่เรียนไปในโรงเรียนบางอย่าง อาจสัมพันธ์กับความต้องการของเขา อย่างไรก็ตามสิ่งที่ไม่สัมพันธ์กับความต้องการของเขาจัดเป็นส่วนของหลักสูตร เพราะว่าชุมชนคนคิดว่าสิ่งนั้นมีความสำคัญ

เนื้อหาของการเรียนรู้ประกอบด้วย ทักษะ ความรู้ (Information) ความคิดรวบยอด และทัศนคติ ครูที่มีหัวใจโบราณจะยึดการสอนที่ที่ทักษะและความรู้เท่านั้น วิธีเข้าถึงรวบยอดช่วยเน้นให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้หลายสาขา แต่มีความยุ่งยากลำบาก คือนักเรียนไม่เห็น ความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องนั้นๆ (Interpretation) ซึ่งครูเห็นชัดเจน ฉะนั้นการสอนที่ทัศนคติ จึงเป็นพื้นฐานในการสอนทักษะความรู้และความคิดรวบยอด เพราะวิธีนี้จะช่วยให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เรียนกับ Self Concept ของตน การสอนที่ทัศนคติจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก ครูจึงตระหนักถึงความต้องการ ความสนใจ และประสบการณ์ของเด็ก เพราะการเรียนที่ทัศนคติจะไม่ก้าวหน้า ถ้าครูไม่ตระหนักถึงทัศนคติของตนเอง และทัศนคติของตนเอง และทัศนคติจะพัฒนาในลักษณะที่เป็นมาตรฐานกลุ่ม (Group Norm) การสอนที่ทัศนคติจึงเป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องเกี่ยวข้องกับนักเรียนทั้งชั้นมากกว่านักเรียนแต่ละคน

การเรียนรู้เป็นลักษณะที่แสดงความจริงแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติและปกติ และจะเกิดกับเด็กทุกคน ไม่ว่าเด็กจะไปโรงเรียนหรือไม่ ความเจริญแบบที่ช่วยให้เด็กมีความต้องการอยากเรียนรู้ แต่การเรียนรู้เฉพาะอย่างจะไม่เกิดขึ้น แม้ว่าเด็กนั้นจะมีความพร้อมที่จะเรียนแล้วก็ตาม เมื่อเป็นเช่นนั้นครูต้องเข้าใจถึง

ประสบการณ์และวุฒิภาวะของเด็ก ในอันที่จะต้องตัดสินใจว่า เด็กพร้อมที่จะเรียนรู้เฉพาะสิ่งหรือยัง โดยทั่วไปการเรียนรู้จะดำเนินต่อไปเรื่อยๆ ถ้าสิ่งที่เรียนไปนั้นมีความหมายทั้งหมดมากกว่าสิ่งที่ไม่มีความสัมพันธ์กันเลย จึงเป็นการยากที่จะชี้ว่าอะไรเป็นการเรียนรู้ เพราะว่า Whole และ Meaningful สำหรับครูนั้น อาจไม่เป็น Whole หรือ Meaningful สำหรับเด็ก และ Nonsense นี้ ถ้าเรียนด้วยความลำบาก จะเป็นสิ่งที่ไม่ลืมนำได้ง่ายกว่า Material Thai makes senses

ระดับความปรารถนาของเด็กเป็นสาเหตุหนึ่งความสำคัญในการเรียนรู้เด็กที่มีระเบียบแสดงถึงความสำเร็จทางวิชาการ มีแนวโน้มที่จะตั้งระดับความปรารถนาไว้สูงมากหรือต่ำมาก เด็กจำเป็นต้องมีโอกาสทั้งประสบความสำเร็จและประสบความล้มเหลวในการเรียนรู้ เด็กต้องได้รับรางวัลจากความสำเร็จและขณะเดียวกันเด็กที่มี Need to have freedom to fail และเรียนรู้จาก Their Failure without experiencing a news of guilt for having failed

Anxiety เป็นสาเหตุหนึ่งที่ควรได้รับความสนใจการเรียนรู้ เด็กบางคนต้องการมีบ้างเล็กน้อย เช่นเดียวกับกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ แม้ว่าการวิจัยจะแสดงว่า Anxiety เป็นเสมือนแรงผลักดัน (Drive) ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายที่สุด การศึกษาอื่นๆ แสดงว่าการกระหายมีผลต่อการเรียนรู้ และถ้ามี Anxiety มากเกินไปอาจมีผลเสียต่อการเรียนรู้เช่นกัน ปัญหาการสอนส่วนมากเกิดจากนักเรียนมี Anxiety มากเกินไป ดังนั้น Anxiety จึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน และเป็นสาเหตุที่ต้องพบในห้องเรียนตลอดไป การต่อสู้กับ Anxiety ทำให้เกิดความต้องการอันเกี่ยวข้องกับทักษะทางอาชีพครูเพิ่มมากขึ้นด้วย

การเรียนรู้แบบยึดครูเป็นศูนย์กลาง

มีความเชื่อเก่าแก่อันหนึ่งว่า ในวัยเด็กนั้นเป็นระยะที่มีพฤติกรรม Awkward และต่อมาเมื่อเด็กโตขึ้น ก็สามารถปรับพฤติกรรมนั้นเข้าสู่มาตรฐานของผู้ใหญ่ และดีขึ้นเรื่อยๆ แม้ว่าปัจจุบันเราภูมิใจว่าเราเข้าใจความต้องการของเด็กดีกว่าแต่ก่อน ทักษะคติเก่าๆ ที่มีต่อเด็กยังมีผลต่อสัมพันธภาพระหว่างเด็กกับเรา โดยเฉพาะในชั้นเรียน แม้แต่เมื่อเราพยายามที่จะเข้าใจเด็กเราก็มีแนวโน้มที่จะตีความหมายพฤติกรรมสำหรับเด็กเกินระดับวุฒิภาวะ นอกจากนั้นเราก็มีแนวโน้มที่จะสร้างสัมพันธภาพอย่างวางอำนาจเหนือเด็ก เพราะว่าเราไม่ไว้วางใจให้เด็กทำหรือเรียนในสิ่งที่ควร

สิ่งเหล่านี้ทำให้ครูเป็น Center ที่มีอำนาจที่สุดในชั้นเรียน และในชั้นเรียนแบบนี้ ความมุ่งหวัง ความต้องการ ความรู้สึกของครูเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ครูจึงเป็นฝ่ายพูดอธิบายให้ทำแบบฝึกหัด และให้ท่องจำเป็นส่วนมาก

การให้การบ้านเป็นวิธีการที่ครูแบบ Teacher-Centered ชอบมาก มีการวิจัยที่แสดงว่าการให้การบ้านไม่เป็นผลดีต่อการเรียนรู้ในชั้นเรียนเท่าใด แต่ผู้ปกครองต้องการที่จะให้เด็กมีการบ้าน เพราะการบ้านช่วยให้ผู้ปกครองควบคุมพฤติกรรมของเด็กได้

การสอบไล่เป็นสิ่งที่มีความหมายต่อครูและนักเรียน แต่เราก็มีความรู้เหมือนกันว่าเป็นการแสดงความสามารถมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เด็กจึงมองว่าการสอบไม่ใช่การเรียนรู้ แต่เป็นสาเหตุที่ทำให้ด้อยความสามารถ ส่วนครูมองเห็นว่าการสอบเป็นเครื่องมือที่ใช้วัดระดับนักเรียนมากกว่าที่จะเห็นว่าเป็นการประเมินผลการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

ได้มีการเปรียบเทียบระหว่างวิธีการของ Teacher Centered, Group Centered ปรากฏว่า Group Centered มีประสิทธิภาพ

ดีกว่าโดยเฉพาะในเรื่องการเปลี่ยนพฤติกรรม ครูที่มีอำนาจมากที่สุดในชั้นเรียน มีแนวโน้มที่จะจำกัดความคิดสร้างสรรค์และเป็นไปตามธรรมชาติของเด็ก และทำให้เกิด Conflict และความเข้าใจผิดต่อเด็กเพิ่มขึ้น การสอนของครูก็เน้นหนักในเรื่องความรู้และทักษะมากกว่าคิดรวบยอดและทัศนคติ เมื่อเป็นเช่นนี้สภาพการเรียนรู้จึงทำให้ยุ่งยากขึ้น เพราะขาดการรวมเอาสิ่งทั้ง ๔ ประการนี้ไว้ด้วยอย่างใดก็ดียังมีระดับการตรียนรู้สูงกว่า นอกจากนั้นสภาพการณ์การเรียนรู้แบบ Teacher Centered ก็มีแนวโน้มที่จะจำกัดการแก้ปัญหาแบบวิธีการสร้างปัญหาแบบวิธีการสร้างปัญหาการสื่อสารความหมายระหว่างครูที่เป็นแบบ Problem Solving กับนักเรียนในชั้นเรียนเรียกก็ประสบความสำเร็จยาก เพราะครูคิดว่า การติดต่อสื่อสารความหมายเป็นเอกวิถีอัน (One way process) จากครูไปยังนักเรียนเท่านั้น และครูก็ไม่สนใจไม่เอาใจใส่ไม่รับผิดชอบในการช่วยเหลือให้นักเรียนได้สื่อสารความหมายติดต่อกับครู วิธีนี้ไม่เป็นเพียงแต่สร้างความยุ่งยากให้แก่ครูที่จะรู้ถึงผลการติดต่อสื่อสารความหมาย แต่ยังสร้างความยุ่งยาก (Interfers) ต่อความสามารถที่จะเข้าใจนักเรียนแต่ละคนด้วยฉะนั้นหน้าที่ของการศึกษาอย่างดี คือ พัฒนาการสื่อสารความหมาย

โรงเรียนมีครูแบบ Teacher Centered ไม่พยายามที่จะเข้าใจเด็กและขบวนการเรียนรู้ เพราะการเข้าใจจะทำให้งานของครูมากขึ้น ยุ่งขึ้น (Complex difficult) อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์แสดงว่าการแก้ปัญหาแบบเก่าและง่าย ก็ไม่ใช่สิ่งที่ดีเสมอไป บางครั้งอาจก่อให้เกิดอันตรายอีกด้วย เนื่องจากเรามีความต้องการที่จะพัฒนาวิธีการทางศึกษาอย่างจริงจัง เราควรต้องเข้าใจความยุ่งยากของการเรียนรู้ และพฤติกรรมให้ดีขึ้น อย่างไรก็ตามความเข้าใจทั้งปวงจะไม่เกิดขึ้น ถ้าครูยังเป็น Center ของห้องเรียน และ

ทราบเท่าที่เรายังรู้สึกถึงความเข้าใจในเด็กไม่สำคัญเท่ากับความเข้าใจใน Subject matter

การเรียนรู้แบบยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง

แม้ว่าโรงเรียนแบบเก่า พบว่าเด็กมีความต้องการที่จะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมก็ตาม โรงเรียนเหล่านั้นก็ไม่สนใจความต้องการในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ และ initiative โรงเรียนเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะกีดกันเด็กจากการสร้างความคิดรวบยอดที่เหมาะสม และตรงความจริง ในการมองสิ่งแวดล้อมวิธีการใหม่ทางการศึกษา พยายามสำรวจความต้องการของเด็กให้กว้างขวางออกไป โดยพัฒนาสภาพการณ์เรียนรู้ ซึ่งเน้นในเรื่องครู-นักเรียนต้องช่วยกันวางแผนการเรียนมากกว่าให้ครูมีอำนาจอยู่เพียงผู้เดียว วิธีจะช่วยให้เราเห็น Similarities มากกว่าเห็น Differences

การใช้โสตทัศนอุปกรณ์ช่วยในการศึกษามีมากขึ้น เพราะสิ่งเหล่านี้ช่วยสร้างให้เด็กมีประสบการณ์ และทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพ โรงเรียนในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะพัฒนาประสบการณ์เรียนรู้ ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความสนใจเด็ก โดยการให้ครู-นักเรียนวางแผนร่วมกันให้กว้างขวางออกไป โดยเฉพาะด้านศิลปะ (Fine Arts) และกิจกรรมนอกหลักสูตร หรือกิจกรรมร่วมหลักสูตร

การศึกษาในปัจจุบัน มีแนวโน้มที่ให้นักเรียนมีส่วนในการวางแผนในการเรียน แผนการศึกษาใหม่ พยายามที่จะจัดการเรียนให้ดีเท่ากับการเรียนของเด็กแต่ละคน เพราะตระหนักถึงความจริงที่ว่า บุคคลเรียนจากกลุ่มได้ดีเท่ากับการเรียนจากครูเหมือนกัน

วิธีการที่เรียกว่า Child Centered ได้นำเข้ามาไว้ในการศึกษาภายใต้ชื่อ Activity program เพราะว่าเน้นในเรื่องกิจกรรมมากกว่าเรื่องนั้นบางครั้งก็เน้นโครง (Project) บางครั้งก็

เป็นการวางแผนระหว่างครูกับนักเรียนในการดำเนินโครงการนั้น หรือบางครั้งเป็นเพียงการอภิปรายกลุ่มก็ได้

การวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการเรียนแบบ Child-Centered ปรากฏว่า เด็กที่เรียนแบบ Child Centered และเด็กที่เรียน Child Centered มีความสามารถในการใช้ความคิดได้ดีกว่า ประโยชน์ของวิธีนี้ Child Centered ก็มีมากยิ่งขึ้น บางทีอาจจะเป็นวิธีที่สามารถทำให้เด็กมีการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมเพิ่มมากขึ้น

บรรดาผู้มีอาชีพเกี่ยวกับการสอนก็รับวิธี Child Centered อย่างช้า เพราะว่าวิธีใหม่นี้เป็นวิธีการของวิธีการที่แตกต่างจากเดิมมากอย่างไรก็ตาม มติ Opimon ของชุมชนทั่วไปก็ไม่สู้เป็นมิตรต่อวิธีการศึกษาแบบใหม่นัก เพราะเขาเห็นว่านักเรียนมีเสรีภาพจนเกินไป อย่างไรก็ตามความเปลี่ยนแปลงนี้ถูกนำเข้าไปสอนในโรงเรียนระดับประถม ซึ่งครูมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติต่อเด็กได้อย่างเหมาะสม และเป็นสภาพการณ์เรียนรู้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมของกิจกรรม

มีการทดลองเกี่ยวกับหลักสูตรของโรงเรียนมัธยมเกี่ยวกับ Child Centered คือ High year study ซึ่งทำเมื่อ ๑๙๐๓ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักเรียน ซึ่งเรียนตามหลักสูตรใหม่เปรียบเทียบกับหลักสูตรเก่า จนกระทั่งนักเรียนเหล่านั้นจบชั้นอุดมศึกษา ปรากฏว่านักเรียนที่มาจากโรงเรียนแผนใหม่สามารถทำคะแนนในวิชาเรียนไม่แตกต่างกันเท่าใด แต่มีความสามารถในการปรับตัวและตัดสินใจดีกว่า

แม้ว่าวิธีการในการสอนแบบ Child Centered จะเพิ่มขึ้น แต่ความก้าวหน้ากลับช้าลง สิ่งนี้เองทำให้เกิดคำถามว่า “ขบวนการสอบได้รับความสนใจและกระทำกันอย่างจริงจัง

เช่นเดียวกับผู้ที่มีหน้าที่ควบคุมนโยบายการศึกษา พยายามให้การศึกษาแก่ประชาชนในสังคมหรือไม่ ยิ่งกว่านั้นปัญหาเกี่ยวกับการให้ครูวังนิมการสอนแบบเก่า แก่ไขการสอน เพื่อให้มีประสิทธิภาพก็ยังไม่สามารถแก้ไขได้ แม้ในปัจจุบันนี้ก็ยังคงอยู่อย่างนี้”

ผู้เรียนและครอบครัว

ประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กส่วนใหญ่เกิดขึ้นนอกโรงเรียนโดยเฉพาะการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน ทักษะ และพฤติกรรมที่แสดงออกต่อบุคคลอื่นๆ เกิดขึ้นจากบ้านทั้งสิ้นและเกิดขึ้นในระหว่างเยาว์วัยด้วย

มีร่องรอยหลายประการที่ชวนให้เราเข้าใจพฤติกรรมของเด็กได้ดีขึ้นโดยการศึกษาภูมิหลังทางครอบครัว (Family background) ของเด็กเหล่านี้ว่าสภาพครอบครัวช่วยให้เด็กมีการเรียนรู้หรือไม่? แต่สิ่งสำคัญที่สุดคือบรรยากาศด้านอารมณ์ของบุคคลในครอบครัว (Emotional Climate of Family) เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับเด็กเป็นแบบใด เด็กมีอิสระในการแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น การตัดสินใจเพียงใด

การแสดงออกของอารมณ์และทัศนคติ เป็นส่วนหนึ่งของการแสดงถึงเอกลักษณ์บุคคล (Individual) เด็กที่เติบโตในครอบครัวอเมริกันก็เรียนรู้ค่านิยมและทัศนคติตามแบบอเมริกัน อย่างไรก็ตามมีเด็กบางคนที่แตกต่างกันไปบ้างเล็กน้อยตามวัฒนธรรมย่อย (Sub Culture) ซึ่งมีลักษณะแบบอย่างเฉพาะแต่ละวัฒนธรรมเนื่องจากเด็กมีความแตกต่างกันในด้านสิ่งแวดล้อมทางบ้าน พฤติกรรมและบุคลิกภาพเมื่อเด็กเหล่านั้นเข้ามาอยู่ในโรงเรียน ในชุมชนก็ย่อมก่อให้เกิดปัญหา การเข้าใจผิด (Misunderstanding) และปัญหาขัดแย้ง (Conflict) ได้

ปัญหาสำคัญที่สุดปัญหาหนึ่งของเด็กที่มาจากกลุ่มวัฒนธรรมย่อยมาจากข้อสังเกตของครูก็คือปัญหาเกี่ยวกับ Social class structure ครูส่วนใหญ่มี Middle class background และค่านิยมของปรัชญาของโรงเรียนก็มีแนวโน้มเป็นแบบ Middle class ดังนั้น ครูจึงประสบปัญหายุ่งยากบ่อยๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมและแรงจูงใจของเด็กที่มาจากกลุ่ม Lower class เนื่องจากเด็กที่มาจากกลุ่มชั้น (Lower class) มีปัญหาด้านปรับตัวและเกิดการเรียนรู้

นอกจากนั้นยังมีความรู้สึกลัวถูกแยกจากสังคม (Socially isolated) อีกด้วย เด็กเหล่านี้จึงมีแนวโน้มที่จะออกจากโรงเรียนทันทีที่มีโอกาส ถ้าบิดามารดาไม่เอาใจใส่ หรือมีทัศนคติต่อต้าน (Negative Attitude) การไปโรงเรียนของเด็กก็จะมีปัญหาเพิ่มขึ้น

ฉะนั้น ความรับผิดชอบของโรงเรียนต่อเด็กที่มีจากกลุ่ม Lower class คือ

๑. ครูต้องเข้าใจ Value และทัศนคติซึ่งแฝงอยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของเด็กเหล่านั้น
๒. ครูต้องจำกัดหรือลด Prejudices ซึ่งเป็นตัวกลางกันเด็กเหล่านั้นจากเด็กอื่นๆ และจากชีวิตนักเรียน

๓. ครูต้องทบทวนเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการทางการศึกษาของเด็กเหล่านั้น

จิตวิทยาการศึกษาในโรงเรียนสมัยใหม่

ในการทำการสอนให้มีประสิทธิภาพนั้น นักจิตวิทยาการศึกษาต่างก็แสวงหาวิธีการแนะนำมาประยุกต์เข้ากับหลักการของขบวนการเรียนรู้ทางจิตวิทยา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว จิตวิทยาการศึกษาควรปรับปรุงตนเองในด้านความต้องการทางการศึกษา (Educational needs) วัตถุประสงค์ (Objectives) หลักสูตร (Curriculum) และ

ทฤษฎี (Theory) ในการแก้ปัญหาเหล่านี้ โรงเรียนแบบใหม่ต่างยกเลิกความพยายามที่จะเรียนเนื้อหาประมวลความรู้ทั้งปวง โดยเน้นเรื่องวิธีการเรียน การใช้แหล่งสรรพความรู้ การแก้ปัญหาและการปรับตัวด้านบุคลิกภาพ และด้านสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

จิตวิทยาการศึกษาได้นำมาประยุกต์เข้ากับหลักการสอน

จิตวิทยาการศึกษาได้นำมาประยุกต์เข้ากับหลักการสอน ดังนี้

๑. พัฒนาความคิดรวบยอดที่เป็นประโยชน์ของวัตถุประสงค์ของโรงเรียน

๒. เลือกและรวบรวมหลักสูตรที่จะทำให้บรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

๓. สร้างสถานการณ์ที่ทำให้มีการเรียนรู้ (Learning) อย่างมีประสิทธิภาพและจำได้ดี (Retention) และมีการนำความคิดรวบยอดและทักษะมาใช้ให้เป็นประโยชน์

๔. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและจัดสร้างประสบการณ์ให้แตกต่างกันไปตามระดับวุฒิภาวะและความสามารถของเด็ก

๕. ส่งเสริมสุขภาพจิต และพัฒนาการด้านสังคมของเด็ก

๖. วัดและประเมินผลความสำเร็จของเด็กตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

หลักสูตรของโรงเรียนแบบใหม่ได้รวมวิชาซีพต่างๆ ที่สังคมต้องการเข้าไว้ด้วยกัน และครูควรให้เด็กประสบการณ์ด้านสังคม

ประชาธิปไตยช่วยย่อย (Miniature Democracy) ภายในโรงเรียน ซึ่งเด็กสามารถทำได้ขณะที่ทำงานร่วมกัน ในบางโรงเรียนการเลือกและรวบรวมหลักสูตรครูต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

๑. มรดกตกทอดทางสังคม

๒. ความต้องการทางสังคมที่เปลี่ยนแปลง

๓. การถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer of Learning)

๔. ความสนใจและความต้องการของเด็ก

๕. แหล่งสรรพความรู้ที่ได้จากสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นนั้น

๖. ระดับความพร้อมของผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างบุคคลในเรื่องความสามารถ และความต้องการที่จะเสริมสร้างการแก้ปัญหาและสังคมสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพ

แม้ว่าสังคมจะมีความต้องการให้เราสอนนักเรียนจำนวนมากเกี่ยวกับความคิดรวบยอดและทักษะทั้งหลายในโรงเรียนแบบใหม่จึงมีภาระสำคัญเพิ่มขึ้น เพื่อความยุ่งยากในชีวิตสมัยใหม่ (Modern Life) เพิ่มขึ้น ความต้องการโรงเรียนก็เพิ่มขึ้น จุดมุ่งหมายของเราก็คือพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลจิตวิทยาการศึกษาก็ช่วยให้เราเข้าใจเด็กได้ดีขึ้น และช่วยเพิ่มความรู้ที่จะช่วยเสริมสร้างสภาพการณ์การเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กลมรัตน์ หล้าสุวงษ์. **สุขภาพจิตในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : มหามงกุฎราชวิทยาลัย, ๒๕๒๔.
- กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์. “การสร้างแบบสำรวจปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนรัฐบาลเขตกรุงเทพมหานคร”. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๒๔
- คำสิงห์ ศรีภา. เด็กที่มีระดับสติปัญญาสูง. **รวมบทความทางจิตวิทยาการศึกษา**. เอกสารประกอบการเรียนการสอนจิตวิทยาการศึกษา, ๒๕๑๗.
- จรินทร์ ธาณรัตน์. **อนามัยส่วนบุคคลและชุมชน**. กรุงเทพฯ : ศูรสภา, ๒๕๑๔.
- ไวรัช เจียมบรรจง. **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ: เทียนเจริญพานิช, ๒๕๒๓.
- ชัยพร วิชชาวุธ. **มูลสารจิตวิทยา**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๕.
- ชวนพิศ ทองทวี. **จิตวิทยาการศึกษา**. ขอนแก่น : ริกัณฑ์ออฟเซ็ท, ๒๕๒๒.
- ทวีรัสมิ ธนาคม และคณะ. **ตำราพัฒนาการครอบครัวและเด็ก**. พระนคร : สมาคมคหเศรษฐศาสตร์แห่งประเทศไทย, ๒๕๒๘.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์ และคณะ. **จิตวิทยาพัฒนาการ**. พระนคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๐.
- น้อมฤดี จงหยุหะ และคณะ. **คู่มือการศึกษาวิชาจิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ก้าวหน้าการพิมพ์, ๒๕๑๙.
- บังอร เอี่ยมรอด. “การปรับพฤติกรรม”. **วารสารแนะแนว**. ๗๗(๑๖) ๒๕๒๔: ๓๕-๓๖.
- ประมวล คิดคิดสัน, **ทฤษฎีจิตวิทยาว่าด้วยบุคลิกภาพ**. มหาสารคาม : วิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาสารคาม, ๒๕๑๑.
- ประสาธ ทิพย์ธารา. **พัฒนาการและการอบรมเลี้ยงดูเด็ก**. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, ๒๕๒๑.
- _____. **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : เฉียงเชียงใหม่ธรรมประทีป, ๒๕๒๐.
- ฝน แสงสิงแก้ว. **เรื่องของสุขภาพจิต**. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์, ๒๕๒๑.
- พะยอม ینگคตานุวัฒน์. **จิตเวชเด็ก**. กรุงเทพฯ : คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๑.
- พรณิ ชูทัย. **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. กรุงเทพมหานคร : วรุฒิการพิมพ์, ๒๕๒๑.
- พิงพิศ จักรปิง. **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. เชียงใหม่ : วิทยาลัยครูเชียงใหม่, ๒๕๓๐.
- พิงพิศ จักรปิง และคณะ. **ธรรมชาติและการเรียนรู้ของเด็กประถมศึกษา**. เชียงใหม่ : วิทยาลัยครู เชียงใหม่ สหวิทยาลัยล้านนา, ๒๕๒๙.
- พงษ์เพ็ญ ตันทัศน์. **จิตวิทยาการศึกษา**. ภูเก็ต : วิทยาลัยครูภูเก็ต, ๒๕๒๘.
- ไพโรจน์ โตเทศ. “เราจะสร้างวินัยเด็กได้อย่างไร”. **วารสารแนะแนว**. ๑๐๑(๒๐) ๒๕๒๗: ๑๙-๒๐.
- วนิช บรรจง. **การศึกษาจิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, ๒๕๑๕.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. **จิตวิทยาพัฒนาการ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพร่วิทยา, ๒๕๑๘.
- สมพร สุทัศน์ย์. **จิตวิทยาการปกครองชั้นเรียน**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓.
- สมใจ ลักษณะ. **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : เฉลิมชัยการพิมพ์, ๒๕๑๙.
- สุชา จันท์ธอม และสุรางค์ จันท์ธอม. **จิตวิทยาวัยรุ่น**. กรุงเทพฯ : แพร่วิทยา, ๒๕๒๐.
- สุณีย์ ธีรดากร. **จิตวิทยาพัฒนาการ**. กรุงเทพฯ: สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด, ๒๕๒๓.

- สุภา มาลากุล ณ อยุธยา. เอกสารประกอบการเรียนวิชาสุขภาพจิต. กรุงเทพฯ : ศูนย์สุขภาพจิต
กองสุขภาพจิต กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.(โรเนียว), ๒๕๒๒.
- อาภา จันทรสกุล. เอกสารประกอบการเรียนวิชาจิตวิทยาการวัยเด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.(โรเนียว), ๒๕๒๒.
- อารี รังสินนท์. **ความคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : ธนการพิมพ์, ๒๕๒๖.
- อเนกกุล กริแสง. **จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา**. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พิษณุโลก, ๒๕๒๑.
- Bloom, B.S. et. al. **Taxonomy of Education Objective**. New York : Longmans, green
& co., 1956.
- Cronbach, L.J., **Educational Psychology**. New York : Harcourt, Brace & co., 1956.
- De Cecco, J.P., **The Psychology of Learning and Instruction**.
- Ellis, H.C., **The psychology of Learning and Instruction**. New York : Collier – Macmillan
Co., 1956.
- Erikson, E.H., **Childhood and Society**. New York : Norton Co., 1950.
- Hall, G.S., **Adolescence**, New York : Appleton Centnry-Crofts, 1904.
- Hilgard. E.R., **Introduction to Psychology**. New York : Harcout, Brace & Word, Inc.,
1962.
- Hurlock, E.B., **Developmental Psychology**. New York : Mr. Graw Hill, 1959.
- Hunn, N.L. et. al., **Introduction to Psychology**. Boston : Liffilin Co., 1969.
- Smart, M.S. & J. Church. **Childhood and Adolescence**. New York : harper&Row,
Publishhers, Inc., 1968.